

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 259/2015-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júna 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 4, čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 Tos 117/2014 zo 4. decembra 2014 v spojení s uznesením Okresného súdu Piešťany sp. zn. 1 T 7/2014 z 26. novembra 2014 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. januára 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3

a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tos 117/2014 zo 4. decembra 2014 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) v spojení s uznesením Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 7/2014 z 26. novembra 2014 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 25/2013 z 13. júna 2013 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 32/2013 z 25. júna 2013 bol (aj) sťažovateľ z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) vzatý do väzby. Prokurátor Okresnej prokuratúry Piešťany pod sp. zn. 2 Pv 395/12/2204 podal 21. januára 2014 na okresnom súde obžalobu (aj) na sťažovateľa, a to pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 172 ods. 1 písm. a), c) a d), ods. 2 písm. e) a iné zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Okresný súd svojím uznesením sp. zn. 1 T 7/2014 zo 4. februára 2014 rozhodol podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku s poukazom na § 72 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku o ponechaní sťažovateľa vo väzbe aj po podaní obžaloby. Okresný súd uznesením sp. zn. 1 T 7/2014 z 26. novembra 2014 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tos 117/2014 zo 4. decembra 2014 zamietol žiadosť sťažovateľa zo 14. novembra 2014 o prepustenie z väzby. V ostatnom podal sťažovateľ sťažnosť ústavnému súdu.

3. Sťažovateľ v podanej sťažnosti nachádza porušenie svojich označených práv v dvoch rovinách.

3.1 V prvej rovine svojej argumentácie namieta postup okresného súdu - odobrený v sťažnostnom konaní krajským súdom, ktorým mu *„nebolo riadne doručené stanovisko a nebol riadne doručený návrh na rozhodnutie Okresnej prokuratúry Piešťany k jeho žiadosti o prepustenie z väzby“*. Zároveň poukázal na to, ako mal byť naplnený v § 79 ods. 3 Trestného poriadku predpokladaný postup okresného súdu, k čomu konštatoval, že *„Z § 79 ods. 3 Trestného poriadku vyplýva nasledovný postup: Okresný prokurátor nevyhovie žiadosti, následne predloží ju súdu bez meškania s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. Tento postup však musí byť vykonaný, ak má byť zabezbečené právo na primeraný čas a možnosť na prípravu obhajoby pred neverejným zasadnutím (či 1 deň, 3 alebo 5 je momentálne nepodstatné) a*

nie počas neho (i prerušenie neverejného zasadnutia napr. na obyčajných 15 minút by bolo ako tak naplnením citovaných práv), v opačnom prípade skutočne sa sťažovateľovi porušili citované práva a neverejné zasadnutie o žiadosti o prepustení na slobodu nabralo inkvizičný s dopredu pripraveným rozhodnutím, nakoľko je vylúčené, za predpokladu, že súdy rešpektujú práva obvinených, aby neverejné zasadnutie s konaním, poradou a rozhodnutím s obšírnym odôvodnením trvalo neuveriteľne krátkych 20 minút. Máme za to, že celé konanie a rozhodnutie bolo prejedikované a nebolo výsledkom riadneho a zákonného postupu oboch súdov. Je len riadnym okopírovaním rozhodnutia o 1. žiadosti sťažovateľa o prepustenie na slobodu bez náležitého zistenia skutkového stavu. Takto sa odňalo sťažovateľovi právo na prístup k nezávislému a nestrannému súdu ako i právo na riadne a zrozumiteľné a preskúmateľné rozhodnutie, tj. v celej šírke právo na spravodlivé súdne konanie. Inými slovami, rýchlosť rozhodnutia o žiadosti o prepustenie na slobodu podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku bola na úkor kvality rozhodnutia.“.

3.2. V druhej rovine svojej argumentácie sťažovateľ poukazuje na nedostatočné zdôvodnenie pretrvávania potreby jeho väzobného stíhania všeobecnými súdmi, a to „... odvolávaním sa na závažnosť činu a hroziaci trest“. Zdôraznil, že „... argument či už Okresného súdu Piešťany ako i Krajského súdu v Trnave, že sťažovateľ nemá príjem a finančné prostriedky dostáva od matky alebo priateľky nemôže obstať a byť dôvodom na väzobné stíhanie, nakoľko sťažovateľ je vo väzbe viac ako rok a pol, a sama väzba ho obmedzuje získavať finančné prostriedky čestným a poctivým spôsobom.

Väzba nemôže mať sankčný charakter, ako v tomto prípade a k tomu vytykať takejto osobe a tým odôvodňovať väzbu objektívnou nemožnosťou argumentovať proti takémuto dôvodu. Práve nahradenie väzby mediačným a probačným dohľadom dáva bez všetkého dôvod očakávať zmenu v správaní sa väzobne stíhaného, keďže je oboznámený s následkami nedodržania obmedzení alebo povinností.

Ak prvostupňový súd a taktiež odvolací súd odôvodnil väzbu závažnosťou činu, hroziacim trestom a nezaobstarávaním finančných prostriedkov jeho riadnou a aktívnou pracovnou činnosťou došlo k porušeniu vyššie citovaných práv. Tieto súdne argumenty „obstáli“ len v konaní o vzatí sťažovateľa do väzby, avšak po roku a pol tieto obstať už nemôžu, či už s poukazom na rozhodnutie ESLP vo veci Petrov c/a Slovenská republika

alebo s poukazom na logiku a vývoj trestného konania, v opačnom prípade má tak väzba vykonávaná na sťažovateľovi sankčný charakter, čo je neprípustné.“.

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd „... rozhodol o sťažnosti sťažovateľa takto:

Krajský súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 5Tos/117/2014, Okresný súd Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/7/2014 a Krajský súd v Trnave svojím uznesením zo dňa 04.12.2014, č.k. 5Tos/117/2014-1229, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Piešťany zo dňa 26.11.2014, č.k. 1 T/7/2014-1216 porušil:

a) čl. 5 ods. 4, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky tým, že sťažovateľovi nebolo riadne doručené stanovisko a nebol riadne doručený návrh na rozhodnutie Okresnej prokuratúry Piešťany k jeho žiadosti o prepustenie z väzby;

b) čl. 5 ods. 4, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 46 ods. 1, čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, arbitrárnosťou a nepreskúmateľnosťou uznesenia Okresného súdu Piešťany zo dňa 26.11.2014, č.k. 1T/7/2014-1216 a uznesenia Krajského súdu v Trnave č.k. 5Tos/117/2014-1229 zo dňa 04.12.2014 v súvislosti s nedostatočným odôvodnením väzobného stíhania odvolávaním sa na závažnosť činu a hroziaci trest

c) čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v súvislosti s neposkytnutím primeraného času a možnosti na prípravu obhajoby.

Ústavný súd SR uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 04.12.2014, č.k. 5Tos/117/2014-1229 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie vo veci.

Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia...“.

II.

5. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti požiadal predsedníčku okresného súdu a predsedu krajského súdu o písomné vyjadrenie k podanej sťažnosti.

5.1 Predsedníčka okresného súdu poskytla k veci písomné vyjadrenie sp. zn. Spr. 233/15 z 27. marca 2015, v ktorom v podstatnom uviedla:

«V predmetnom prípade bola kontradiktórnosť konania zachovaná, keďže stanovisko (vyjadrenie) prokurátora s návrhom na rozhodnutie sudcovi z 24.11.2014 bolo riadne doručené obžalovanému aj jeho obhajcovi pred jeho výsluchom pri rozhodovaní o jeho žiadosti, pričom súčasne bolo vyjadrenie prokurátora oboznámené aj predsedníčkou senátu pred výsluchom obžalovaného. Rozsah predmetného stanoviska nie je obširny. Pokiaľ by obžalovaný alebo jeho obhajca chceli dlhší čas na jeho preštudovanie, tento by im bol poskytnutý. Obžalovaný aj obhajca sa mohli v rámci výsluchu vyjadriť k predmetnému stanovisku prokurátora.

Ústavný súd už vyslovil (napr. III. ÚS 198/05), že osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) o odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Pre tento účel jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania). Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému/obžalovanému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp „rovnosti zbraní“). Zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu „rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou.

Sťažovateľovi bola daná možnosť ústne sa vyjadriť k argumentácii obsiahnutej v predmetnom stanovisku prokuratúry.

Mám za to, že zo strany senátu v predmetnej veci nedošlo k porušeniu článku 5 ods. 4 Dohovoru ako ani čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky tak, ako to namieta obžalovaný [REDAKOVANÉ] vo svojej sťažnosti. Túto považujem za vecne neopodstatnenú.»

5.2 Predseda krajského súdu poskytol ústavnému súdu k veci písomné vyjadrenie sp. zn. Spr 180/15 z 27. marca 2015, z ktorého považoval ústavný súd za dostačujúce odcitovať toto:

„Samotný (krajský súd) po preskúmaní obžalovaným podanej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu túto ako nedôvodnú zamietol, keďže nezistil akýkoľvek dôvod na zmenu, resp. zrušenie napadnutého uznesenia. Vo vzťahu k samotným dôvodom väzby si argumentáciu prvostupňového súdu osvojil v plnom rozsahu. Konštatoval naplnenie materiálnych, resp. formálnych podmienok umožňujúcich rozhodnúť príslušným spôsobom o podanej žiadosti o prepustenie väzby na slobodu obžalovaného. Príslušné úvahy odvolacieho súdu sú zrejmé zo samotného uznesenia krajského súdu pod sp. zn. 5Tos/117/2014 zo dňa 04.12.2014.

K samotným námietkam obžalovaného tvoriacim podstatu ním podanej ústavnej sťažnosti uvádzam, že z procesného postupu okresného, resp. krajského súdu je zistiteľné, že samotný tento (obžalovaný) mal možnosť reagovať na negatívne stanovisko prokurátora na ním podanú žiadosť o prepustenie väzby na slobodu na zasadnutí okresného súdu konaného dňa 26.11.2014 (viď č.l. 1211-1212 spisu) a rovnako na základe predchádzajúceho písomného stanoviska okresného prokurátora zo dňa 24.11.2014 (viď č.l. 1205), v ktorom (stanovisku) okresný prokurátor navrhol žiadosť obžalovaného o prepustenie z väzby zamietnuť a súčasne nevyhovieť jeho žiadosti o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka v zmysle ustanovenia § 80 ods. 1 písm. c) Tr. por. V tomto smere považujem procesný postup okresného súdu za zákonne a ústavne konformný.

V kontexte obžalovaným namietanej nepreskúmateľnosti, resp. arbitrárnosti uznesenia krajského súdu pod sp. zn. 5Tos/117/2014 zo dňa 04.12.2014 poukazujem na samotné (odôvodnenie) uznesenia krajského súdu, ktoré v konkrétnosti odôvodňuje jednak, v čom bolo uznesenie okresného súdu neskôr napadnuté obžalovaným preskúmateľné, keďže obsahuje zrozumiteľné úvahy smerujúce k zamietnutiu podanej žiadosti obžalovaným o prepustenie z väzby na slobodu, resp. v smere nenahradenia pretrvávajúcich dôvodov väzby u obžalovaného dohľadom probačného a mediačného úradníka. Rovnako preskúmateľným spôsobom je možné zistiť úvahy samotného krajského súdu zamietajúceho sťažnosť obžalovaného proti uzneseniu okresného súdu zo dňa 26.11.2014 pod sp. zn. 1T/7/2014, v smere špecifikácie úvah smerujúcich k zákonnosti väzobných dôvodov u obžalovaného v zmysle podmienok materiálnych, ako i formálnych.

Zisťujúc vyššie naznačené sa nestotožňujem s argumentáciou obžalovaného obsiahnutou v podanej ústavnej sťažnosti smerujúcej k uzneseniu tunajšieho krajského súdu

pod sp. zn. 5Tos/117/2014 zo dňa 04.12.2014, z dôvodu ktorého navrhujem jej prijatie nevyhovieť, resp. ju zamietnuť.“

6. Ústavný súd zaslal už prezentované písomné vyjadrenia na vedomie právneho zástupcovi sťažovateľa, ktorý ich prevzal 16. apríla 2015.

III.

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

9. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

IV.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozhodnutím okresného súdu

10. V čl. 127 ods. 1 ústavy zakotvený princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

11. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie okresného súdu, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti tomuto rozhodnutiu bolo možné podať sťažnosť podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku ako riadny opravný prostriedok (čo sťažovateľ aj

využil), a preto sťažnosť v tejto jej časti bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V.

K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces a zásadne sa teda nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (III. ÚS 272/03, II. ÚS 15/05, IV. ÚS 65/05, I. ÚS 256/07). Procesné pravidlá týkajúce sa skúmania dôvodnosti ďalšieho trvania väzby sú *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavný súd v tomto smere rešpektuje prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej osobnú slobodu chráni v zásade čl. 5 dohovoru, a to najmä pokiaľ ide o zákonnosť väzby vrátane otázky, či k takémuto zbaveniu slobody došlo v súlade so zákonom upraveným postupom, kde dohovor odkazuje primárne na vnútroštátne právne

predpisy a upravuje povinnosť dodržiavať ich hmotnoprávne aj procesné právne normy a požaduje, aby zbavenie slobody jednotlivca nebolo arbitrárne (čl. 5 ods. 1 dohovoru), ďalej chráni právo jednotlivca na primeranú dĺžku väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predĺžovaná nad primeranú lehotu a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným prieťahom (čl. 5 ods. 3 dohovoru), a konečne chráni právo jednotlivca domáhať sa periodického prieskumu zákonnosti väzby a žiadať o prepustenie na slobodu, o ktorom musí byť rozhodnuté urýchlene (čl. 5 ods. 4 dohovoru) [rozsudok ESĽP de Wilde et al. v. Belgicko z 18. 6. 1971, AČ. 12, body 65, 67, 71 - 77 atď., ako aj novšia judikatúra Khudoyorov v. Rusko, rozsudok ESĽP č. 6847/02 z 8. 11. 2005, body 124 – 125, 172 – 174 a 193; Öcalan v. Turecko, č. 46221/99, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 12. 5. 2005, body 83 – 84 a 103; Khudobin v. Rusko, č. 59696/00, rozsudok ESĽP z 26. 10. 2006, body 103 a 115].

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd poznamenáva, že s prihliadnutím na svoju judikatúru už opakovane konštatoval (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, I. ÚS 124/08, II. ÚS 60/08, II. ÚS 151/09, IV. ÚS 397/2010), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

16. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní... rovní. Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva... b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

17. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (bod 13, 15) teda vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a v súvislosti s konaním o žiadosti o prepustenie z väzby čl. 5 ods. 4 dohovoru, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, obsahom týchto garancií je aj právo na obhajobu vo svojom vyjadrení v čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru a ako také je obsiahnuté už v čl. 17 ústavy, resp. v čl. 5 ods. 4 dohovoru. Inými slovami, pri väzobných konaniach vníma ústavný súd právo na obhajobu ako súčasť práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy v spojení aj s čl. 5 ods. 3, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru a v prípade zistenia porušenia práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru pristúpi k vysloveniu jeho porušenia prostredníctvom čl. 17 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 3, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru. K rovnakým záverom dospel ústavný súd aj pri sťažovateľom namietanom porušení čl. 47 ods. 3 ústavy.

18. Z už uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti sťažovateľa pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, pretože tieto články nemajú príčinné uplatnenie v okolnostiach sťažovateľovho väzobného stíhania, ktoré boli predmetom rozhodovania krajského súdu v jeho uznesení sp. zn. 5 Tos 117/2014 zo 4. decembra 2014.

19. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09) teda vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. V dôsledku uvedeného ústavný súd podrobil ústavnému prieskumu sťažovateľom napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Tos 117/2014 zo 4. decembra 2014 len vo vzťahu k ním namietanému čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

VI.

K namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu

20. Krajský súd v uznesení sp. zn. 5 Tos 117/2014 zo 4. decembra 2014 v podstatnom uviedol:

„Krajský súd v Trnave na základe včas podanej sťažnosti obžalovaného [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] podľa § 192 ods. 1 písm. a/, písm. b/ Tr. por. preskúmal správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým podal sťažovateľ sťažnosť, ako aj konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia a tak dospel k záveru, že sťažnosť obžalovaného nie je dôvodná.

Senát Okresného súdu Piešťany postupoval v posudzovanej veci v súlade so zákonom a správne, keď po podanej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu bez meškania určil termín verejného zasadnutia, žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu doručil na vyjadrenie Okresnému prokurátorovi v Piešťanoch a dňa 26. novembra 2014 v rozsahu č. k. 1211-1215 spisu vykonal verejné zasadnutie. Pri tomto úkone dodržal predpísaný procesný postup a konal za prítomnosti všetkých oprávnených procesných strán so zabezpečením práva obžalovaného na obhajobu. Rovnako správne vykonal výsluch obžalovaného, oboznámil podstatné listinné dôkazy, dal priestor procesným stranám na

vyjadrenie a v konečnom dôsledku vyniesol napadnuté uznesenie. Napokon správne dospel aj k tým správnym skutkovým i právnym ťažiskovým záverom, že aj v súčasnej dobe sú splnené všetky formálne i materiálne podmienky k tomu, aby bol obžalovaný ponechaný vo väzbe z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. por. Svoje rozhodnutie rovnako v súlade so zákonom aj odôvodnil, takže toto je preskúmateľné. Všetky prezentované závery okresného súdu o existencii tzv. útekových a pokračovacích, resp. predstihových dôvodov väzby obžalovaného [REDAKOVANÉ] v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Tr. por. si sťažnostný súd v rámci postupu svojho konania plne osvojuje, pričom na ne ako na aktuálne v celom rozsahu iba odkazuje, a to bez potreby opakovania takýchto dôvodov vo svojom sťažnostnom uznesení. Dodáva, že obžalovaný je zákonným spôsobom a dôvodne trestne stíhaný pre vysoko spoločensky nebezpečný a obzvlášť závažný zločin, za ktorý mu hrozí citeľný trest odňatia slobody. V tejto súvislosti krajský súd rovnako dáva do pozornosti predchádzajúce rozhodovanie o väzbe; obžalovaného [REDAKOVANÉ], a to konkrétne uznesenie Okresného súdu Piešťany zo dňa 14. apríla 2014 v spojení s uznesením tunajšieho súdu zo dňa 29. apríla 2014, č. k. 3Tos 64/2014-1043, ktorých dôvody aj v súčasnosti zostávajú v nezmenenej miere aktuálne. Okresný súd preto rozhodol správne, keď podľa § 79 ods. 3 Tr. por. žiadosť obžalovaného [REDAKOVANÉ] o prepustenie z väzby na slobodu zamietol. Rovnako správne postupoval i vo vzťahu k výroku v bode II. napadnutého uznesenia, ktorým podľa § 80 ods. 1 písm. c/ Tr. por. zamietol jeho žiadosť o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. V uvedenom smere sa sťažnostný súd dodáva, že s ohľadom na povahu prejednávaného prípadu a súčasné štádium trestného konania nie je dôvodné predpokladať, že účel väzby bude takýmto dohľadom nahradený. To isté platí i o eventuálnom postupe podľa § 80 ods. 2 Tr. por., keďže sťažnostný súd nezistil žiadne zákonom predpokladané výnimočné okolnosti prípadu. Sťažnostné dôvody obhajkyne obžalovaného zo dňa 4. decembra 2014 v žiadnom prípade neodôvodňujú závery o pomnutí dôvodov väzby obžalovaného a rovnako v tomto štádiu trestného konania neprejudikujú dôvod rozhodnúť o prepustení obžalovaného z väzby na slobodu. Stanovisko prokurátora k žiadosti obžalovaného o jeho prepustenie z väzby na slobodu je dostatočne zrejmé z jeho verbálneho prejavu na neverejnom zasadnutí dňa 26. novembra 2014 (a v konečnom dôsledku napokon aj tým, že sa výslovne vzdal práva podať proti napadnutému uzneseniu sťažnosť)

Nezistiac podmienky pre zmenu napadnutého uznesenia sťažnostný Krajský súd v Trnave podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť obžalovaného [REDAKOVANÉ] ako nedôvodnú zamietol.“

21. Vzhľadom na obsahovú spojitosť uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tos 117/2014 zo 4. decembra 2014 s uznesením okresného súdu sp. zn. 1 T 7/2014 z 26. novembra 2014 považoval ústavný súd za potrebné uviesť aj podstatnú časť z tohto rozhodnutia okresného súdu:

„Predsedníčka senátu preskúmala spisový materiál, vypočula obžalovaného, oboznámila sa so stanoviskom obhajkyne ako aj prokurátora a dospela k záveru, že u obžalovaného [REDAKOVANÉ] aj v tomto štádiu trestného konania naďalej pretrvávajú dôvody väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/, písm. c/ Trestného poriadku tak, ako boli ustálené v prípravnom konaní pri rozhodovaní o jeho vzatí do väzby. Tak ako už bolo konštatované v predchádzajúcich rozhodnutiach, obžalovaný [REDAKOVANÉ] nikde nepracuje, finančné prostriedky dostáva od svojej matky, prípadne od svojej priateľky, ktorá pracuje v Rakúsku. V minulosti už bol trestaný Okresným súdom Bratislava III sp. zn. 4T 87/02 o dňa 08.10.2002 pre obdobnú trestnú činnosť, avšak hľadá sa na neho, ako keby súdom trestaný nebol. U obžalovaného je však reálna obava, že v prípade prepustenia na slobodu sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu, keďže nemá stále bydlisko a hrozí mu vysoký trest, čím sú splnené podmienky väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. a/ Trestného poriadku. Obžalovaný nikde nepracuje, má dlhodobo problémy s užívaním drog a je tu preto dôvodná obava, že po prepustení na slobodu by pokračoval v páchaní tejto trestnej činnosti, takýmto spôsobom si zabezpečoval finančné prostriedky na obživu, keďže nemá pravidelný a riadny finančný príjem, čím je daný dôvod väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c/Trestného poriadku.

S prihliadnutím k týmto skutočnostiam súd žiadosť obžalovaného [REDAKOVANÉ] o prepustenie z väzby na slobodu zamietol a taktiež s prihliadnutím na charakter a závažnosť trestnej činnosti dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky ani na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.“

22. Článok 17 ods. 1 ústavy zaručuje osobnú slobodu. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

23. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Inými slovami, v zmysle judikatúry ústavného súdu bez rozhodnutia všeobecného súdu nemožno považovať väzbu za zákonnú (I. ÚS 187/07, III. ÚS 16/09). Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

24. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa

berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usposobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02).

25. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

26. Ústavný súd už viackrát vyslovil, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a)

až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, bod 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (k tomu pozri okrem judikatúry ESĽP uvedenej v bode 27 aj Bozano v. Francúzsko, č. 9990/82, rozsudok ESĽP z 18. 12. 1986, bod 54; Benham v. Veľká Británia, č. 19380/92, rozsudok ESĽP z 24. 9. 1992, Herczegfalvy v. Rakúsko, rozsudok ESĽP z 11. 5. 2004, Morsink v. Holandsko, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 10. 6. 1996, bod 40; z novšej judikatúry Stanev v. Bulharsko, č. 36760/06, rozsudok Veľkej komory ESĽP zo 17. 1. 2012, bod 143; L. M. v. Slovinsko, č. 32863/05, rozsudok ESĽP z 12. 6. 2014, bod 121).

27. Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ako doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

- a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,
- b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak maŕiť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo
- c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

28. Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. O väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený

súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného, a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch. ...

29. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia...

30. Z čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy možno teda vyvodiť základné právo na osobnú slobodu, ako aj zásadu, že pozbaviť niekoho osobnej slobody možno iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ďalšie odseky čl. 17 ústavy uvádzajú konkrétne spôsoby pozbavenia, resp. obmedzenia osobnej slobody, ktoré za splnenia ustanovených podmienok sú prípustné. Jedným z týchto spôsobov je aj vzatie do väzby, resp. držanie vo väzbe v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy. Preto možno uviesť, že v prípade pozbavenia osobnej slobody vzatím do väzby, resp. držaním vo väzbe je okrem čl. 17 ods. 5 ústavy vždy dotknutý aj čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy (I. ÚS 220/04). Z hľadiska posúdenia čl. 5 ods. 4 dohovoru má osoba vo väzbe právo na preskúmanie hmotných a procesných podmienok väzby, ktoré sú určujúce pre posúdenie jej zákonnosti. Požiadavka preskúmania hmotných podmienok („substantive requirement“) znamená povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, ako aj prepustenie na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (napr. rozsudok vo veci Schiesser v. Švajčiarsko zo 4. 12. 1979, séria A, č. 34, bod 31). Je teda výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Tóth c. Rakúsko, 1991). Inými slovami, v zmysle čl. 5 ods. 4

dohovoru je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú podstatné pre „zákonnosť“ tejto väzby v zmysle dohovoru (napr. rozsudok ESĽP vo veci Brogan and Others v. Anglicko z 29. 11. 1988, séria A, č. 154-B, bod 65, rozsudok ESĽP vo veci Jecius v. Litva, bod 100).

31. Z judikatúry ústavného súdu je zrejmé, že z práva nebyť vo väzbe z iného ako zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu vyplýva priama spojitosť zákonného väzobného dôvodu s rozhodnutím sudcu alebo súdu nielen pri vzatí do väzby, ale aj počas jej trvania. V prípadoch, keď sa ústavný súd zaoberal možným porušením základného práva na osobnú slobodu v zmysle čl. 17 ústavy rozhodnutím súdu konajúceho o zákonnosti väzby, konštatoval, že otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (napr. III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05), s ktorým musí byť v súlade, vrátane všeobecných princípov obsiahnutých v ňom výslovne alebo implikovane (pozri obdobne napr. rozsudky ESĽP vo veciach Winterwerp v. Holandsko z 24. 10. 1979, séria A, č. 33, s. 19 – 20, bod 45; a Baranowski v. Poľsko z 28. 3. 2000, č. 28358/95, bod 51). Inými slovami, povinnosť súdov vyplývajúca zo základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy postupovať v prípade trestného stíhania obvinenej osoby a pozbavenia jej osobnej slobody väzbou „spôsobom, ktorý ustanoví zákon“, vyžaduje, aby procesný postup súdu konajúceho vo veci rešpektoval nielen ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov s právnou silou zákona (v danom prípade predovšetkým Trestného poriadku), ale taktiež aj ustanovenia príslušných medzinárodných zmlúv, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a v zmysle čl. 7 ods. 5 a čl. 154c ods. 1 ústavy majú pred zákonom prednosť, ak poskytujú väčší štandard ochrany základných práv a slobôd.

32. Medzi základné požiadavky preskúmania zákonnosti väzby a rozhodnutia o nej v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru patria aj:

- účinná kontrola zákonnosti väzby (rozsudok ESĽP z 10. 10. 2000 vo veci Grauzinis v. Litva, č. 37 975/97),

- podstatné opatrenie, ktoré zabezpečí jedincovi procesnú spravodlivosť („substantial measure of procedural justice“; rozsudok ESĽP z 20. 6. 2002 vo veci Al-Nashif and others v. Bulharsko, č. 50963/99),

- vzhľadom na dramatický vplyv pozbavenia slobody na základné práva jedinca konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí v zásade spĺňať základné požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok ESĽP z 13. 2. 2001 vo veci Garcia Alva v. Nemecko, č. 23541/94), pričom princíp spravodlivosti („fairness“) v zmysle posledného označeného článku zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné dôvody (rozhodnutie ESĽP o prijateľnosti sťažnosti z 26. 2. 2002 vo veci Bufferne v. Francúzsko, č. 54367/00),

- primeraná súdna odpoveď („adequate judicial response“; rozsudok ESĽP z 10. 10. 2000 vo veci Grauslys v. Litva, č. 36743/97).

33. V zmysle uvedených ústavných záruk osobnej slobody musí byť preto väzba chápaná ako výnimočný prostriedok zaistenia obvineného pre účely trestného konania v prípade zistenia skutočností ustanovených zákonom, ktoré odôvodňujú nevyhnutnosť jeho použitia v záujme včasného a náležitého objasnenia trestných činov a spravodlivého postihu ich páchatel'ov. Výnimočnosti tohto prostriedku musí zodpovedať aj jeho čas použitia tak, aby väzba nepresiahla v konkrétnom prípade s ohľadom na jeho okolnosti nevyhnutnú dobu. Súčasťou už uvedených záruk je obsiahnuté aj právo samotného obvineného/obžalovaného iniciovať konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (III. ÚS 7/00 a III. ÚS 255/03, rozsudok ESĽP z 21. 12. 2000 vo veci Vodeničarov c. Slovenská republika, body 33 – 36).

34. Po ústavnom prieskume napadnutého rozhodnutia krajského súdu (v nadväznosti na príslušnú časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu, pozn.) a vychádzajúc z citovanej judikatúry ESĽP, ústavný súd konštatuje, že z jeho odôvodnenia vo vzťahu k zákonom predpokladanému ďalšiemu zotrvaníu sťažovateľa vo výkone väzby nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcim krajským súdom vrátane právnej úpravy

práva na slobodu a bezpečnosť podľa dohovoru s dôsledkom porušenia sťažovateľom označených práv a jeho ďalším nezákonným zotrvaním vo výkone útekovej a preventívnej väzby. Ústavný súd teda konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov a skutkových okolností posudzovanej veci, v dôsledku čoho sú adresné, konkrétne a vo svojich záveroch aj logické, v dôsledku čoho ich ústavný súd vníma ako legitímne a právne akceptovateľné nielen z uhla zákonnosti, ale aj ústavnosti. Zo záverov, ku ktorým dospel krajský súd pri posudzovaní podmienok ďalšieho zotrvania sťažovateľa vo väzbe v jeho trestnej veci, pritom nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu, a krajský súd (prihliadajúc aj na príslušnú časť odôvodnenia uznesenia okresného súdu sp. zn. 1 T/7/2014 z 26. novembra 2014, pozn.) dostatočne podrobne ozrejmil sťažovateľom predostreté podstatné námietky a riadne zdôvodnil pretrvávajúce okolnosti pozbavenia jeho osobnej slobody, pričom neopomenul zdôvodniť aj potrebu ponechania sťažovateľa vo väzbe s poukazom na konkrétne skutočnosti vyplývajúce z hľadiska materiálnej interpretácie podmienok útekovej a preventívnej väzby, ktoré podrobne aj vo svojom rozhodnutí vysvetlil. Opakovanie týchto dôvodov počas trvania väzby za predpokladu, že táto bola počas jej trvania podrobená niekoľkonásobnému/pravidelnému preskúmaniu súdom, nie je východiskom ich oslabenia a predpokladom vyslovenia porušenia práv podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. V naznačených súvislostiach ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi sťažovateľom označenými právami a ním predostretým dôvodom (pozri bod 3.1), v dôsledku čoho považuje ním prednesenú argumentáciu v tejto jej časti za zjavne neopodstatnenú a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažovateľom podanú sťažnosť v tejto jej časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

35. K námietke sťažovateľa spočívajúcej v opakovaní dôvodov jeho ďalšieho zotrvania vo väzbe (pozri bod 3.2) ústavný súd vychádzal aj z dohovoru v jeho komentovanom znení „Opakované používaní stereotypných formulácií v rozhodnutiach vnútroštátnych orgánů o prodloužení vazby vzbudzuje podezření, že se tyto orgány dostatečně nezabývaly konkrétními okolnostmi a nereagovaly na argumenty obviněného

[viz Kondratyev proti Rusku, rozsudek, 9.4.2009, č. 2450/04, § 55, Lind proti Rusku, rozsudek, 6.12.2007, č. 25664/05, § 85]. Pokud však stejné důvody pro ponechání obviněného ve vazbě, které ESLP označil za relevantní a dostatečné, přetrvávaly po celou dobu jejího trvání a jestliže zákonnost vazby byla předmětem několikerého přezkoumání, nelze vnitrostátním soudům vytýkat, že se v textech svých rozhodnutí opakovaly [viz Knebl proti České republice, rozsudek, 28.10.2010, č. 20157/05, § 68]. Příslušné orgány rozhodující o vazbě sice nejsou povinny se ve svých rozhodnutích vypořádat jednotlivě s každým argumentem uplatněným obviněným nebo jeho obhájcem, měly by však reagovat adekvátním způsobem na všechny, které jsou způsobilé zpochybnit oprávněnost dalšího trvání vazby [viz např. Ignatenco proti Moldavsku, rozsudek, 8.2.2011, č. 36988/07, § 78, Michalko proti Slovensku. Rozsudek, 21.12.2010, č. 35377/05, § 153]. (Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. Praha: C.H.Beck 2012.)“. Inými slovami, krajský súd (a všeobecné súdy vo všeobecnosti) rozhodujúci o ďalšom trvaní väzby nie je povinný detailne odpovedať na každý argument sťažovateľa uvedený v sťažnosti, avšak je povinný vysporiadať sa so skutočnosťami a argumentmi, ktoré sú spôsobilé spochybniť existenciu podmienok nevyhnutných pre zákonnosť pozbavenia slobody, resp. ďalšieho držania sťažovateľa vo väzbe (porov. Nikolova v. Bulharsko, č. 31195/96, rozsudok Veľkej komory ESLP z 25. 3. 1999, bod 61; Ilgar Mammadov v. Azerbajdžan, č. 15172/13, rozsudok ESLP z 22. 5. 2014, bod 114), túto povinnosť krajský súd vo svojom napadnutom rozhodnutí splnil.

36. K ďalšej námietke sťažovateľa týkajúcej sa postupu okresného súdu, ktorý oneskorene doručoval vyjadrenie prokurátora Okresnej prokuratúry Piešťany k žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby (pozri bod 3.1), ústavný súd v prvom rade poukazuje na judikatúru ESLP, v zmysle ktorej požiadavky zabezpečenia kontradiktórnej povahy konania a rešpektovania „princípu rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie („fundamental guarantees of procedure“) uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody (rozsudok ESLP z 21. 10. 1986 vo veci Sanches - Reisse c. Švajčiarsko, rozsudok ESLP z 15. 11. 2005 vo veci Reinprecht c. Rakúsko). Európsky súd pre ľudské práva vychádza z predpokladu, že osobná prítomnosť osoby obmedzenej na jej osobnej

slobode je sama osebe zárukou spravodlivého procesu a zároveň aj zárukou eliminácie možného porušenia základných práv a slobôd. Rovnako tak ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že väzba ako zásadný zaisťovací inštitút predstavuje výrazný zásah do základného práva jednotlivca na osobnú slobodu, a preto neodmysliteľnou procesnou zárukou pri takomto zásahu musí byť právo dotknutej osoby „osobne sa vyjadriť“, teda byť vypočutá súdom k dôvodom a okolnostiam ďalšieho zotrvania vo väzbe (III. ÚS 84/06). V princípe teda platí (má platiť), že každá strana súdneho konania má mať (by mala mať) možnosť hájiť si svoju vec pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (napr. rozsudok ESĽP vo veci De Haes a Gijssels v. Belgicko z 24. 2. 1997, bod 53; III. ÚS 186/02), resp. požiadavka spravodlivého procesu v sebe obsahuje zásadu zaručujúcu pre každú stranu v procese mať rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody voči protistrane (III. ÚS 313/05).

37. Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. Z uvedenej zákonnej dikcie jednoznačne vyplýva postup prokurátora v prípravnom konaní, nie však postup súdu konajúceho a rozhodujúceho o žiadosti o prepustenie z väzby v čase, keď sa trestná vec nachádza v štádiu konania pred súdom. V prípravnom konaní vec dozorujúci prokurátor disponuje kompetenciou zmocňujúcou ho k rozhodnutiu o väzbe vrátane možnosti prepustenia žiadateľa na slobodu, naproti tomu v konaní pred súdom takouto právomocou disponuje len súd, prvostupňový súd, pred ktorým prebieha konanie o vine/nevine a uložení trestu/ochranného opatrenia osoby už obžalovanej prokurátorom, ktorý ako dominus litis podal na osobu obvinenú z trestného činu obžalobu, ktorou sa začína ďalšia fáza trestného konania, a to konanie pred súdom. Stanovisko prokurátora teda nemá mienkotvorný dôsledok, iba odporúčajúci efekt. Navyše tak z judikatúry ústavného súdu, ako aj z judikatúry ESĽP vyplýva povinnosť všeobecných súdov vypočuť na jednom stupni osobu žiadajúcu o prepustenie z väzby na podklade podanej žiadosti, pričom pri tomto vypočutí

(z rozhodovacej praxe všeobecných súdov na hlavnom pojednávaní, verejnom/neverejnom zasadnutí, pozn.) je obligatórne prítomný aj prokurátor a obžalovaný spravidla za prítomnosti obhajcu (okrem výnimiek a možností daných zákonom, pozn.) ako strany v trestnom konaní, počas ktorého majú možnosť predniesť svoje argumenty pre a proti ďalšiemu trvaniu väzby. Tak to bolo aj v prípade sťažovateľa. Povinnosťou prvostupňového súdu bolo osobne vypočuť sťažovateľa za prítomnosti jeho obhajcu a dať mu príležitosť uviesť všetky dôvody majúce podľa jeho uváženia za následok oslabenie dôvodov väzby, ako aj ponúkajúce možnosť jej nahradenia inými prostriedkami a dosiahnuť prepustenie na slobodu. Naostatok, sťažovateľ bol pred svojím vypočutím oboznámený s písomným stanoviskom prokurátora. Rovnako tak konajúci prokurátor predniesol svoje stanovisko a argumentáciu k ďalšiemu zotrvaníu sťažovateľa vo väzbe, čím bol v plnej miere rešpektovaný princíp rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania (bod 36). Navyše, z písomného vyjadrenia prokurátora Okresnej prokuratúry Piešťany z 24. novembra 2014, ktorého včasné nedoručenie sťažovateľ namieta, vyplýva len jeho zamietajúce stanovisko, tak ako to bolo aj v prípade predošlých žiadostí sťažovateľa o prepustenie z väzby. Ústavný súd teda uzatvára, že „Porušeniu práv sťažovateľa... nezodpovedá stav, keď v konaní pred prvoinštančným súdom bol za prítomnosti svojho zvoleného obhajcu vypočutý, mal možnosť predniesť všetky svoje argumenty, námietky nielen k trestnej činnosti mu kladenej za vinu, ale aj voči svojmu zadržaniu vrátane ponúknutia prostriedkov nahradenia väzby, o ktorých súd v prvostupňovom konaní aj rozhodol, resp. sa nimi ústavne súladným spôsobom aj vysporiadal...“ (I. ÚS 542/2012 zo 7. novembra 2012).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2015